

Centar za istraživanje energije i čistog vazduha (CREA) i organizacija „Grinpis” objavili su izveštaj u kome se Srbija na listi zemalja koje su u toku protekle godine emitovale najviše sumpor-dioksida našla na osamnaestom, a Termoelektrane „Nikola Tesla” (TENT) na devetom mestu na planeti. Da se u Obrenovcu teško diše, žiteljima ove beogradske opštine ne treba dokaz jer znaju kako im je.

Mirko Popović, programski direktor Regulatornog instituta za obnovljivu energiju i životnu sredinu (RERI), nevladine organizacije osnovane radi realizacije ciljeva u oblasti zaštite, očuvanja i unapređenja životne sredine i održivog korišćenja prirodnih resursa, kaže da ovakvi rezultati kad je reč o TENT-u nisu iznenađujući.

– I u izveštajima EPS-a su slični podaci. U ovom dokumentu se procenjuje da je emisija sumpor-dioksida na godišnjem nivou 197.000 tona, a u EPS-ovom izveštaju se pominje cifra 193.000 tona. To nije velika razlika i nema tu nekog osetnijeg odstupanja. Ne podudaraju se jedino u metodologiji prikupljanja podataka, u tome da li se to radi odozdo ili iz vazduha. Nije sporno da „Nikola Tesla” emituje od četiri do šest puta više sumpor-dioksida nego što je dozvoljeno, niti da je to staro postrojenje, bez uređaja za odsumporavanje dimnih gasova, i jasno je da je zbog svega toga jedan od najvećih zagađivača – kaže Popović.

On je uveren da je zagađenje posledica nepoštovanja propisa i podseća da se u Evropskoj uniji još od 2001. godine poštuje Direktiva o velikim ložištima koja predviđa obavezu smanjenja emitovanja sumpor-dioksida, azotnih oksida i praškastih materija, kao i da je taj dokument 2010. „nadograđen” još striktnijim i strožim pravilima.

Često se umanjuje opasnost od sumpor-dioksida i ističe činjenica da ova supstanca nije u prvih dvadesetak najvećih zagađivača. Kritikujući ovakva razmišljanja, Mirko Popović navodi da ima još opasnih materija, kao i da su i izduvni gasovi iz automobila i sa individualnih ložišta takođe ozbiljan problem, ali i upozorava da ignorisanjem Direktive o velikim ložištima Srbija već uveliko kasni za razvijenim zemljama.

– Tačno je da je struja u Srbiji jeftinija nego u drugim zemljama, ali to nije proizvod tržišnih prilika, već politike. Mi ćemo se u bliskoj budućnosti suočiti za ozbiljnim poteškoćama. Prvo, postrojenja slična TENT-u u evropskim zemljama moraju da plate državi neku vrstu penala u iznosu od 25 evra po jednoj toni emitovanog ugljen-dioksida pa se lako može izračunati pod kolikim je finansijskim balastom „Elektroprivreda Srbije”. I drugo, države EU uvode takozvanu prekograničnu taksu da bi zaštitile domaće proizvođače koji poštuju propise, što dovodi do toga da struja uvezana iz drugih zemalja, uključujući i Srbiju, dobija višu cenu – ističe programski direktor RERI-ja.

Ipak, nemaju ni svi ekolozi jedinstveno mišljenje. Ognjan Pantić, koordinator projekata „Energija, klima i životna sredina” u okviru Beogradske otvorene škole (BOŠ), neprofitne

obrazovne organizacije građanskog društva osnovane 1993. godine, smatra da vest o neslavnom plasmanu TENT-a u vrh svetskih zagađivača valja uzeti s rezervom jer metodologija po kojoj se do tog rezultata došlo može biti upitna. Slaže se, međutim, da je glavno pitanje da li su emisije koje dolaze iz celog termoelektrinskog sektora, pa i TENT-a, u skladu sa domaćim propisima i međunarodnim obavezama.

– Jasno je da ove obaveze nisu ispoštovane. Od 1. januara 2018. godine, za države potpisnice Ugovora o osnivanju Energetske zajednice, pa i Srbiju, počele su da važe odredbe Direktive o velikim ložištima. Srbija je, kako bi se uskladila sa odredbama ove direktive, odabrala da izradi Nacionalni plan za smanjenje emisije, umesto da se svako termoelektrinsko postrojenje usklađuje pojedinačno. Od 2005. i pristupanja Energetskoj zajednici do 2018. nije učinjeno dovoljno da se Srbija pripremi za primenu ove direktive. Drugim rečima, mi kršimo obaveze počevši od 1. januara 2018. godine – kaže Pantić.

On pojašnjava da sumpor-dioksid koji se ispušta iz TENT-a jeste gas koji predstavlja pretnju po zdravlje stanovništva. On dovodi do pojave kiselih kiša koje zagađuju i zemljište i vodu. Visoke emisije sumpor-dioksida doprinose i povećanoj koncentraciji suspendovanih čestica u vazduhu.

– Problem predstavlja činjenica da je ugalj koji se u Srbiji koristi za proizvodnju električne energije zapravo lignit niskog kvaliteta, čije sagorevanje dovodi do oslobađanja velike količine sumpora. Planirano je da postrojenje za odsumporavanje bude instalirano u termoelektrani, ali se s tim projektom veoma kasni, za šta je „Elektroprivreda Srbije” morala i da plaća kazne, zbog neiskorišćenog kredita – priča Pantić.

On takođe pominje problem sa ispuštanjem ugljen-dioksida, što doprinosi klimatskim promenama. Podseća da je regulativa Evropske unije usmerena na drastično smanjenje emisija ugljen-dioksida, kako bi se ispunili ciljevi u oblasti borbe protiv klimatskih promena.

– Uz već postojeće, planiraju se i novi ekonomski instrumenti koji treba da dodatno opterete proizvodnju električne energije iz uglja – dodaje Pantić i zaključuje da će uskoro proizvodnja struje spaljivanjem uglja postati prošlost – kako sa ekološkog, tako i sa stanovišta ekonomske isplativosti.

Zaštitari životne sredine

Termoelektrane „Nikola Tesla” su najveći proizvođač električne energije u Jugoistočnoj Evropi. Preduzeće se sastoji od 14 blokova čija je ukupna instalisana snaga 3.411 megavata, što je jedna trećina instalisanih kapaciteta „Elektroprivrede Srbije” (EPS), i godišnje proizvede više od 50 odsto srpske električne energije.

Zanimljivo je i da na sajtu piše da TENT prednjači u oblasti ulaganja u zaštitu životne

sredine i podizanju kvaliteta života lokalne zajednice. Navodi se i da „brigu o lokalnoj zajednici TENT, osim kroz zaštitu životne sredine, ispoljava i kroz održavanje sistema daljinskog grejanja, koje je u Obrenovcu rešeno na najbolji mogući način”.

Izvor: politika.rs